12.10.2021

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta, HE 154/2021 vp

Valtiovarainministeriön kirjallinen lausunto

Eduskunnan ympäristövaliokunnan käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta, HE 154/2021 vp.

Valtiovarainministeriö esittää kirjallisena lausuntonaan seuraavaa.

Esityksen tavoitteena on ensisijaisesti rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäiseminen ennalta ja toissijaisesti aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen valtion talousarviovaroilla tilanteissa, joissa vahingosta aiheutuvien kustannusten sietäminen olisi yksityishenkilölle tai yritykselle kohtuutonta. Tähän asti korvauksia on maksettu erityisesti viljelysvahingoista.

Jatkossakin kyse olisi harkinnanvaraisista avustuksista, joita myönnettäisiin talousarvion enimmäismäärien rajoissa. Esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen, koska sillä olisi vaikutusta talousarviomomentin 35.10.63 päätösosan käyttötarkoituksen kohtaan 9, johon asianmukainen lakiviittaus on tarpeen tehdä. Esityksellä ei sinänsä olisi välittömiä budjettivaikutuksia. Esityksessä mainitut avustukset ja korvaukset maksettaisiin edellä mainitun talousarviomomentin määrärahan puitteissa. Samalta momentilta rahoitetaan myös mm. luonnonsuojelualueiden hankintoja. Isompi momentti tuo tarvittavaa joustoa vuosien välille korvausten määrän vaihdellessa.

Maksettujen korvausten määrän kasvu viime vuosien aikana on aiheutunut etenkin eräiden lintupopulaatioiden kasvun myötä, eivätkä perinteiset jälkikäteen maksetut korvaukset vahingoista ole enää välttämättä kaikkein toimivin ratkaisu. Näiden ohella laki mahdollistaisi jatkossa avustusten myöntämisen ennaltaehkäisevien toimenpiteiden rahoittamiseen. Ennaltaehkäisevien toimenpiteiden, mikäli ne on oikein valittu, voidaan arvioida olevan kustannustehokkaampia ja vaikuttavampia keinoja. Jälkikäteiset korvaukset korvaavat toki aiheutuneita vahinkoja haitankärsijälle, mutta eivät ratkaise alkuperäistä ongelmaa. Olennaista on löytää tehokkaimmat ja vaikuttavimmat ennaltaehkäisevät keinot. On tärkeää, että esityksen perustelujen mukaisesti toimiin kohdennettavissa avustuksissa huomioidaan myös niiden kustannustehokkuus. Myös uusien keinojen kehittämiselle ja tutkimustiedolle on ilmeinen tarve. Riittävän tehokkaat ennaltaehkäisevät toimet voivat pidemmällä

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
valtiovarainministerio@vm.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
valtiovarainministerio@vm.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

aikavälillä vaikuttaa siten, että vahinkojen korvaamiseen tarvittavien määrärahojen tarve alenisi. Ennaltaehkäisevien keinojen kehittyminen vaatii jatkossa arviointia ja seurantaa.

Esityksessä säädettäisiin kunnalle uudesta lakisääteisestä tehtävästä. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtäväksi tulisi todentaa tapahtunut viljelys- tai eläinvahinko. Vaikka tämä vastaa vakiintunutta käytäntöä, kyseessä olisi kuitenkin uusi lakisääteinen tehtävä, jota koskevat kustannukset tulee rahoitusperiaatteen mukaisesti kompensoida kunnille. Tämä hoidettaisiin käytännössä siten, että kunta voisi periä omakustannusperusteisen maksun viranomaistehtävistään, ja maksu olisi avustuskelpoinen haettaessa valtionavustusta. Kunnan mahdollisuudesta periä maksu säädettäisiin 20 §:ssä. Valtiovarainministeriö katsoo, että kunnan tehtävästä perittävän maksun perusteet on esitetty selkeästi. Kunnat voisivat esitetyn säädöksen perusteella periä tehtävästään maksun, kunhan kunta on hyväksynyt asian taksassaan.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kyseessä on kokonaisvolyymiltaan suhteellisen pieni avustusmäärä, joka jakaantuu laajalti pieniin yksittäisiin avustuksiin. Tämä johtaa väistämättä suurehkoon hallinnolliseen taakkaan. Tämän hallinnollisen taakan hillitsemiseksi valtiovarainministeriö pitää perusteltuna esimerkiksi esitykseen sisältyvää omavastuuta (4 luku).

Budjettineuvos Armi Liinamaa

Valtiovarainministeriö

Budjettiosasto